

Lunds universitet

Språk- och litteraturcentrum

Litteraturvetenskap

Handledare: Kerstin Bergman

2010-01-14

Emma Bergstrand

SSLK01

C-uppsats

Genusstereotyper eller friska fläktar?

En komparativ genusanalys av fyra karaktärer i
Harry Potter- och *Twilight*-böckerna

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte.....	3
1.2. Metod och avgränsningar.....	4
1.3. Frågeställning.....	5
1.4. Genusteori.....	5
1.5. Analysschema.....	7
1.6. Tidigare forskning.....	8
1.7. Disposition.....	9
2. Genusstereotyper eller friska fläktar?.....	10
2.1. Om <i>Harry Potter</i> -böckerna.....	10
2.2. <i>Harry Potter och Halvblodsprinsen</i>	10
2.3. Om <i>Twilight</i> -böckerna.....	11
2.4. <i>Om jag kunde drömma</i>	11
2.5. Hermione Granger.....	11
2.6. Ronald Weasley.....	14
2.7. Isabella Swan.....	18
2.8. Edward Cullen.....	21
2.9. Jämförelse.....	24
3. Diskussion.....	27
4. Käll- och litteraturförteckning.....	28

1. Inledning

Skönlitteratur, film och teater hjälper människan att förstå sig själv och världen och bidrar till att forma identiteten. Skönlitteratur, film och teater ger möjligheter till empati och förståelse för andra och för det som är annorlunda och för omprövning av värderingar och attityder. Därigenom kan motbilder formars till exempelvis rasism, extremism, stereotypa könsroller och odemokratiska förhållanden. När ungdomar möter skönlitteratur, film och teater innebär det också möjligheter för dem att tillägna sig litterära mönster och förebilder.¹

Ovanstående citat ur läroplanen visar tydligt att skolans utgångspunkt är att de värderingar och ideal som möter oss i litteraturen påverkar oss och har stor betydelse bland annat för vår uppfattning om könsroller och genus. Som blivande svensklärare tycker jag därför att det är viktigt att synliggöra vilka signaler som litteraturen sänder ut till läsaren. Men vilka böcker är det som eleverna möter?

Det utkommer en mängd böcker varje år och ändå är det bara några få av dem som blir populära. Bland dessa populära böcker sticker någon ibland ut genom att bli en bestseller eller till och med en global bestseller, det vill säga en världssuccé som i stort sett alla känner till och har något slags förhållande till. Dessa böcker känns därför extra viktiga att göra en genusanalys på, och jag har således valt att gå på djupet i två globala bestsellers som mina elever utan tvekan kommer att mötas av – *Harry Potter*-serien (1997-2007) av J.K. Rowling och *Twilight*-serien (2005-2008) av Stephenie Meyer. De svenska översättningarna av böckerna har använts i undersökningen eftersom det är de som flest svenska elever läser och inte de engelska originalen. Således är det de svenska versionernas ideal och värderingar som kommer att undersökas och presenteras i denna uppsats.

1.1. Syfte

Många tycks hävda att *Twilight*-böckerna sänder ut en mer stereotyp och normerande genusbild då de inte anses vara lika välskrivna och av samma kvalitet som *Harry Potter*-böckerna. Exempelvis kan man i *Dagens Nyheter* läsa att *Twilight*-böckerna är fulla av moralism och sexism, samt att ”Edward är ofta skrattretande macho och Bella är irriterande

¹ ”Kursplan för Svenska”, inrättad 2000-07, *Skolverket*
<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3890/titleId/SV1010%20-%20Svenska>, 2009-11-12

tjejig”.² Dessutom har skräckförfattaren Stephen King uttalat sig till tidningen *USA Weekend* om att skillnaden mellan Stephenie Meyer och J.K. Rowling är att Rowling är en fantastisk skribent medan Meyer inte kan skriva över huvud taget och dessutom ger läsarna en felaktig bild av kärlek och sex.³ Syftet med denna uppsats är därför att försöka ta reda på om denna uppfattning om böckernas genusbild stämmer eller inte. Undersökningen kommer därför att inriktas på vad det egentligen är för signaler och värderingar angående genus som *Harry Potter*-böckerna respektive *Twilight*-böckerna sänder ut till dagens svenska elever och om dessa skiljer sig åt mellan serierna.

1.2. Metod och avgränsningar

Det som kommer att ligga till grund för uppsatsen är en noggrann, djupgående läsning av böckerna som kommer att kopplas till genusteori och till ett motsatsschema över manliga och kvinnliga egenskaper som beskrivs mer utförligt längre fram. Dessa analyser jämförs sedan med varandra vilket innebär att min metod skulle kunna beskrivas som en komparativ närläsning. Detta är en mycket tidskrävande metod och vissa begränsningar är därför nödvändiga.

För det första skulle det bli för mycket arbete att ha alla elva böckerna som primärlitteratur i en kandidatuppsats och jag har därför begränsat studien till den bok i respektive serie där karaktärerna är i ungefär samma ålder (16–17 år). Just dessa böcker är dessutom bra att jämföra eftersom de utkom samma år och det är då huvudkaraktärerna blir nära i varandra. Detta borde göra det lättare att urskilja genusidealen i böckerna. Att jämföra första boken i en serie med den sjätte i en annan kan dock innebära ett problem med tanke på att karaktärerna inte har hunnit utvecklas lika mycket i den första boken och kanske av den anledningen även är mer stereotypa när det gäller genus. Eftersom alternativet hade varit att jämföra karaktärerna då de är elva respektive 16 år så är den här valda jämförelsen rimligtvis mer givande då åldern förmodligen har större påverkan på resultaten än vilken del i bokserien det är. Har man bara detta i åtanke när man drar sina slutsatser så ska det förhoppningsvis inte utgöra något stort problem. Således kommer karaktärerna att analyseras utifrån hur de framställs i den sjätte boken i *Harry Potter*-serien och den första boken i *Twilight*-serien. Det

² Lena Kjersén-Edman, ”Stephenie Meyers böcker om vampyren Edward är fulla av moralism, sexism och våldsam adjektivsjuka.”, *Dagens Nyheter* 2008-09-02; Helena Dahlgen ”Vampyrer suger – inte”, *Dagens Nyheter* 2008-09-08.

³ TT spektra, ”King dissas ’Twilight’-författare”, *Svenska Dagbladet* 2009-02-06

vill säga *Harry Potter och Halvblodsprinsen* (2005, *Harry Potter and the Half-Blood Prince*) och *Om jag kunde drömma* (2005, *Twilight*).

En annan begränsning som har gjorts för att undersökningen ska bli så djupgående som möjligt är att endast undersöka hur huvudpersonerna framställs. Detta är en rimlig begränsning med tanke på att det är dessa karaktärer som är mest dynamiska, och som läsaren är tänkt att ha som idealbilder eller i alla fall kunna identifiera sig med. I *Twilight* studeras således karaktärerna Bella och Edward, medan Hermione och Ron har valts ut i *Harry Potter*. Att inte Harry tas med i min analys beror på att det för det första redan finns så mycket skrivit om honom, och för det andra på att Hermione och Ron är tacksammare att jämföra med Bella och Edward eftersom de också är ett kärlekspar och därför har en liknande relation till varandra.

Slutligen måste man vara medveten om att valet att analysera de svenska översättningarna gör att denna undersöknings resultat inte nödvändigtvis blir generellt gällande för alla *Harry Potter*-översättningar, eller ens för originaltexten, då texternas nyanser kan ha förändrats i översättningen.

1.3. Frågeställning

Min frågeställning innehåller följande frågor: Hur framställs de valda karaktärernas egenskaper utifrån exempelvis utseende, handlingar, tankar, känslor och andras beskrivningar? Vad ger detta läsaren för bild av manlighet respektive kvinnlighet? Skiljer sig genusbilderna åt mellan böckerna?

1.4. Genusteori

Undersökningen utgår ifrån genusteori som enligt genusforskaren Julia Kristeva är det tredje utvecklingsstadiet av feminismen. Det första stadiet var likhetsfeminismen som gick ut på att kvinnor skulle ha samma rättigheter som män. Det andra stadiet innebar ett upplyftande av kvinnan och en protest mot det mansdominerade samhället. Detta utvecklades senare i ett tredje steg till genusteori som därmed inte bara kom att handla om det kvinnliga, utan intresset väcktes även för konstruktionen av manlighet.⁴

⁴ Paul Tennyant, *Litteraturteori*, Malmö 2008, s. 122 f

Begreppet genus (gender) brukar enligt den amerikanske sociologen och genusforskaren Robert William Connell definieras som den sociala eller psykologiska skillnaden mellan män och kvinnor, till skillnad från kön som enbart syftar på de biologiska skillnaderna.⁵

Kvinnohistorikern Yvonne Hirdman menar dock att genusbegreppet är ännu vidare och att det sociala här samspelar med biologin. Hon skriver att ”genus kan förstås som föränderliga tankefigurer ”män” och ”kvinnor” (där den biologiska skillnaden alltid utnyttjas) vilka ger upphov till/skapar föreställningar och sociala praktiker, vilka får till följd att också biologin kan påverkas/ändras – med andra ord, det är en mer symbiotisk kategori än ”roll” och ”socialt kön”.⁶ Hirdman har även infört tänkandet om ett genussystem i Sverige. Genussystemet innebär en sorts ordningsstruktur av människor efter kön. Hirdman menar att det finns två saker som upprätthåller systemet: isärhållandet och hierarkin. Med isärhållandet syftar hon på de oskrivna (eller skrivna) reglerna om att kvinnor och män ska bete sig olika, ha olika arbeten och se olika ut. Hierarkin innebär att det är det manliga som utgör normen, det vill säga det som anses vara det normala och eftersträvansvärda, vilket gör att det kvinnliga underordnas.⁷

Kvinnoforskaren Lena Gemzöe menar att genus skapas genom tänkande i motsatser. Det kvinnliga sätts hela tiden i relation till det manliga och kvinnor antas alltså vara det män inte är och vice versa.⁸ Även litteraturvetaren Maria Nikolajeva utgår från detta och har konstruerat ett abstrakt motsatsschema för vad som generellt brukar betraktas som manligt och kvinnligt vilket kommer att bli en av utgångspunkterna i den kommande analysen.⁹ I Nikolajevas motsatsschemat kan man utläsa att män traditionellt ses som starka, våldsamma, känslökalla/hårda, aggressiva, tävlande, rovgiriga, skyddande, självständiga, aktiva och rationella medan kvinnor ses som vackra, aggressionshämmade, emotionella/milda, lydiga, självupppoffrande, omtänksamma/omsorgsfulla, sårbara, beroende, passiva och intuitiva.¹⁰

I analysen kommer Nikolajevas schema och de definitioner av manligt och kvinnligt som tas upp i annan facklitteratur som behandlar genus att användas för att konstruera ett nytt analyschema. Framförallt kommer Connells *Om genus* (2003) att användas, då han där tar upp en mängd egenskaper som traditionellt, men även in i våra dagar, ses som typiskt kvinnliga eller manliga. Han nämner exempelvis att kvinnor antas vara attraktiva,

⁵ R.W. Connell, *Om genus*, Göteborg 2003, s. 19.

⁶ Yvonne Hirdman, *Gösta och genusordningen*, Stockholm 2007, s. 212

⁷ Hirdman, s. 212f

⁸ Lena Gemzöe, *Feminism*, Stockholm 2002, s.84

⁹ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Lund 2004, s.129

¹⁰ Maria Nikolajeva, *Barnbokens byggklossar*, Lund 2004, s.129

omvårdande, lättpåverkade/medgörliga, pratsamma, känslösa, intuitiva, ickeaggressiva, passiva, skvallriga, ointelligenta och duktiga på att laga mat, medan män antas vara dominerande, aggressiva, lagbrytande, starka, snabba, envisa, tystlåtna, rationella, analytiska, promiskuösa, dåliga på relationer och gilla sport.¹¹ Psykologerna Ylva Elvin-Nowaks och Heléne Thomssons *Att göra kön* (2003) kommer också att användas i analysen då de bland annat tar upp att kvinnor även i dagens Sverige framställs som veka, vackra, relationsinriktade och omhändertagande, män anses mer intresserade av sex och det ses som direkt okvinnligt att inte städa och ta ansvar för hemmet.¹² Slutligen kommer även genuspsykologerna Wendy Stainton Rogers och Rex Stainton Rogers tankar om att hushållsplikerna ses som kvinnliga och att kvinnor ofta antas använda sig av kvinnlig list och flirta för att få som de vill, vilket de tar upp i *Genuspsykologi - kön och psykologi* (2002).¹³

I analysen av de manliga karaktärerna tas även hjälp av Connells matrismodell som visar hur man kan analysera olika manligheter. Modellen har två axlar där den ena visar klass- och etnicitetsvariablerna och den andra syftar på maktaspekten och skiljer mellan hegemonisk, underordnad och delaktig manlighet. Den hegemoniska manligheten syftar på den klassiska föreställningen om mannens överordnade position i det patriarkala samhället, i den underordnade manligheten ingår de män som går emot det föregående och därför trycks ner av dess representanter, och män som hör hemma i kategorin den delaktiga manligheten är de som drar nytta av det patriarkala systemet, men som inte står i fronten, som krävs inom den hegemoniska manligheten, utan istället kompromissar med kvinnor i sin vardag.¹⁴

1.5. Analysschema

För att göra analysen mer överskådlig har alltså ett analysschema konstruerats. Det är baserat på Nikolajevas motsatsschema men även de definitioner av manligt och kvinnligt som de ovannämnda författarna tar upp kommer att finnas med. Modellen ser ut såhär:

¹¹ Connell *Om genus*, s. 43, 46, 58, 103

¹² Ylva Elvin-Nowak och Heléne Thomsson, *Att göra kön*, Stockholm 2003, s. 27, 29, 59

¹³ Wendy Stainton Rogers och Rex Stainton Rogers, *Genuspsykologi - kön och sexualitet*, översättning: Winberg, Måns, Lund 2002, s. 72f

¹⁴ R. W. Connell, *Maskuliniteter*, Göteborg 1996, s. 100-105

Egenskaper	
manliga	kvinnliga
stark	Vacker, attraktiv
våldsam, aggressiv	Aggressionshämmad, ickeaggressiv
känslokall	emotionell
lagbrytande	lydig
tävlingsinriktad	självuppoffrande
rovgirig	omtänksam, omvårdande
skyddande	sårbar
självständig	beroende
aktiv	passiv

manliga	kvinnliga
rationell	intuitiv
dominerande, envis	lättpåverkad
tystlåten	pratsam, skvallrig
intelligent	ointelligent
gör inget hushållsarbete	duktig på att laga mat och städa
promiskuös	pryd
dålig på relationer	bra på relationer
gillar sport	gillar inte sport
dålig på att flirta för att få sin vilja fram	bra på att flirta för att få sin vilja fram

1.6. Tidigare forskning

Det finns en del forskning kring genus i barn- och ungdomslitteratur varav Lena Kårelands antologi *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och förskola* (2005) är den mest omfattande med artiklar om ungdomslitteratur, förskolelitteratur och litteratur under de tidiga skolåren. Några andra böcker som tar upp genus i barn- och ungdomslitteratur och som även nämner *Harry Potter*-böckerna är Kimberley Reynolds *Modern Children's Literature – An Introduction* (2005) och tidigare nämnda Maria Nikolajevas *Barnbokens byggklossar* (2004). Dessa böcker har dock inte använts i denna uppsats analys eftersom de endast tar upp de första *Harry Potter*-böckerna och därför inte kan appliceras på analysen av den *Harry Potter*-bok som undersöks här.

Det finns än så länge ingen forskning kring de svenska översättningarna av *Twilight*-böckerna och denna uppsats blir alltså den första att ta upp genus i dem, samt att göra en jämförelse med *Harry Potter*-serien. Däremot finns det redan en del forskning om genus i *Harry Potter*, varav några redan har nämnts, men de flesta handlar om de engelska originalutgåvorna och tar bara upp de fyra första böckerna, varför de inte blir helt jämförbara med denna uppsats analys. Värld att nämna är ändå Ximena Gallardo-C. och C. Jason Smiths artikel "Cinderfella: J.K. Rowling's Wily Web of Gender" där slutsatsen är att de fyra första *Harry Potter*-böckerna ifrågasätter och bidrar till en diskussion kring genus, och Christel Jönsson och Kristin Karlssons C-uppsats "En för alla, alla för en – En analys av vänskapen

mellan Harry Potter, Ronald Weasley och Hermione Granger” som tar upp vilka roller och egenskaper karaktärerna har i den svenska översättningen av den första och sista *Harry Potter*-boken.¹⁵

1.7. Disposition

I resultatdelen kommer först en kort presentation av *Harry Potter*- och *Twilight*-böckerna. Därefter följer analyserna av de fyra karaktärerna som kommer att presenteras var för sig, för att sedan jämföras med varandra med hjälp av den modell som har presenterats tidigare. Allra sist kommer en diskussion kring resultaten där även tankar kring vidare forskning kommer tas upp.

¹⁵ Ximena Gallardo-C. och C. Jason Smith, ”Cinderfella: J.K. Rowling’s Wily Web of Gender” i: Giselle Liza Anatol, *Reading Harry Potter: Critical Essays*. Westport 2003, s. 203; Christel Jönsson och Kristin Karlsson, ”En för alla, alla för en – En analys av vänskapen mellan Harry Potter, Ronald Weasley och Hermione Granger”, C-uppsats, Högskolan Kristianstad vt 2008

2. Genusstereotyper eller friska fläktar?

2.1. Om *Harry Potter*-böckerna

Harry Potter-böckerna handlar om den föräldralöse pojken med samma namn. När Harry är elva år får han reda på att han är en trollkarl och får börja på den magiska internatskolan Hogwarts. I böckerna får man följa honom och hans bästa vänner Ronald ”Ron” Weasley och Hermione Granger under deras sju år på trollkarlsskolan. Under åren kämpar de även för att förgöra den onde trollkarlen Voldemort, som en gång i tiden innehaft makten innan en av hans förtrollningar slog tillbaka mot honom själv då han försökte döda den då ettårige Harry.

2.2. *Harry Potter och Halvblodsprinsen*

Harry Potter och Halvblodsprinsen är den sjätte boken i serien och utkom i Storbritannien i juli 2005 och började säljas i svensk översättning redan samma år.

Den börjar, liksom de andra böckerna i serien, med att Harry bor hemma hos sin elaka och icke-magikunniga moster och morbror. Han får sedan spendera resten av lovet med Ron och Hermione i trollkarlsvärlden innan de ger sig iväg till Hogwarts.

Skolan har ökad säkerhet detta år eftersom alla nu har förstått att Voldemort snart kommer att starta öppet krig mot mugglarna (de icke magiska människorna), de mugglarfödda trollkarlarna och de mugglarvänliga trollkarlarna. Harry har genom en profetia fått reda på att den enda som kan förgöra Voldemort är Harry själv och han får därför hjälp av Hogwarts rektor Dumbledore att göra sig redo för framtiden.

När det gäller Ron och Hermione blir de redan i början av boken förälskade i varandra utan att säga något till varandra och ett långvarigt svartsjukedrama tar sin början. Ron blir sur för att Hermione kysste den äldre eleven Viktor Krum under fjärde året och ger omedvetet igen genom att kyssa en annan flicka som han sedan även blir tillsammans med. Hermione blir förstörd ledsen över detta och de två slutar att prata med varandra. När Ron blir svårt förgiftad och hamnar i sjukhusflygeln säger han dock Hermiones namn i sömnen och allt förändras.

2.3. Om *Twilight*-böckerna

Twilight-böckerna handlar om tonårsflickan Isabella ”Bella” Swan som flyttar till sin pappa i regniga Forks. Där träffar hon den vackre och mystiske Edward Cullen som visar sig vara vampyr. Bella och Edward inleder ett kärleksförhållande, men deras lycka skymms av att Edward hela tiden måste skydda Bella både från honom själv och från andra vampyrer.

2.4. Om jag kunde drömma

Om jag kunde drömma är den första boken i *Twilight*-serien och utkom på engelska samma år som *Harry Potter och Halvblodsprinsen*, det vill säga 2005. Den svenska översättningen kom under 2006.

Boken börjar som sagt med att 17-åriga Bella flyttar till Forks och träffar den hon tror jämnåriga Edward. Till en början försöker båda stå emot den andres dragningskraft, men de inser nästan genast att det är omöjligt. När Bella håller på att bli överkörd av en bil på skolans parkering stoppar Edward bilen med sin enorma styrka och Bella förstår att han inte är en vanlig människa. Hon gör lite efterforskningar och konfronterar Edward med en av traktens legender om ”de kalla”, det vill säga vampyrer. Han försöker få henne att förstå att han är farlig men eftersom han ingår i en i boken kallad ”vegetarisk” vampyrfamilj som endast livnär sig på djurblod, så förklarar Bella att hon inte är rädd och han går med på att fortsätta träffas även om han är rädd att han en dag ska tappa kontrollen över sig själv och kasta sig över henne.

Under en utflykt med Edwards familj får dock några främmande vampyrer upp ögonen för Bella och familjen bestämmer sig genast för att de måste ta sig långt därifrån med Bella. En av de främmande vampyrerna lurar dock i Bella att han har hennes mamma och tvingar till sig ett möte med henne i enrum. Han ger sig på Bella men Edward kommer i sista stund och räddar henne från en säker död.

2.5. Hermione Granger

Hermione Granger har liksom Harry växt upp i den icke-magiska världen och får inte veta att hon är häxa förrän hon är elva år och börjar på Hogwarts. Många i trollkarlsvärlden anser att infödda trollkarlar och häxor är bättre och att det bara är de som får utöva magi. Hermione

visar sig dock redan från början vara en utomordentligt duktig häxa och är även det i den sjätte boken där hon ständigt imponerar på lärarna och omnämns av Harry och Ron som den bästa i deras årskurs.¹⁶ Att Hermione skulle vara ointelligent, vilket finns med bland Connells kvinnliga egenskaper, kan man alltså dementera direkt eftersom hon är den som alltid klarar nya förtrollningar först och hjälper de andra med läxorna.¹⁷ Hennes kvällsnöje är dessutom att ligga i sängen och läsa skolböcker som hon sedan memorerar, och hon menar att det är helt absurt att tro att flickor skulle vara mindre smarta än pojkar, vilket hon även får att Harry hålla med om.¹⁸

Hermione ses aldrig göra något hushållsarbete och går även emot den enligt Connell traditionella föreställningen om att kvinnor inte är aggressiva, vilket bland annat framkommer när hon är så arg på Ron att hon skickar en flock förtrollade fåglar att hacka på honom.¹⁹ Vanligtvis är hon dock emot våld och försöker alltid övertala Ron och Harry att det inte löser några problem att slåss.²⁰

Hon uppfyller inte heller de enligt Connell kvinnliga egenskaperna pratsam och skvallrig, vilket blir tydligt när Harry tycker att hon betar sig konstigt då hon helt plötsligt börjar skvallra högt med klasskompisen Parvati bara för att få Rons uppmärksamhet.²¹

Hermione är inte heller kvinnlig på så sätt att hon varken är speciellt självuppoftande eller lättpåverkad utan snarare envis och håller sig till det hon anser vara rätt, till och med när båda hennes bästa vänner försöker övertala henne om motsatsen.²² Hon är även tävlingsinriktad på så sätt att hon hela tiden vill vara bäst på lektionerna vilket exempelvis märks på hennes ilska när Harry överglänsar henne under en trolldryckslektion genom att istället för att blanda en trolldryck med motgift ge läraren Snigelhorn en sällsynt sten, eftersom någon hade klottrat i marginalen i hans bok att det skulle fungera lika bra.²³ Hermiones reaktion beskrivs såhär: ”Hermione, som var svettig i ansiktet och hade sot på näsan, såg rasande ut. Hennes halvfärdiga motgift, som innehöll femtiotvå ingredienser inklusive en stor bit av hennes eget hår, bubblade trögt bakom Snigelhorn, som inte hade ögon för någon annan än Harry”.²⁴

¹⁶ Rowling, s. 77, 191f, 382, 475

¹⁷ Rowling, s.186, 189, 433, 522

¹⁸ Rowling, s. 185ff, 244, 545f

¹⁹ Connell, *Om genus*, s. 46; Rowling, s. 308

²⁰ Rowling, s. 95, 119f, 656

²¹ Connell, *Om genus*, s. 46, 58; Rowling, s. 319f

²² Nikolajeva, s. 129; Connell, *Om genus*, s. 58; Rowling, s. 246f, 457

²³ Rowling, s. 384ff

²⁴ Rowling, s. 386

Hermione är däremot i viss mån omvårdande/omtänksam och emotionell vilket Connell och Nikolajeva beskriver som kvinnliga egenskaper.²⁵ Dessa egenskaper framkommer till exempel genom att hon är orolig och bryr sig mycket om andra, gråter vid två tillfällen och talar om sina känslor för både Ron och deras vän skogvaktaren Hagrid.²⁶

Det är intressant att se på Hermiones utseende då kvinnor enligt både Connell, Nikolajeva och Elvin-Nowak och Thomsson anses vara vackra och attraktiva.²⁷ Det är svårt att avgöra om Hermione innehar dessa egenskaper eftersom det enda som sägs om hennes utseende är att hon har långt brunt hår.²⁸ Något som ändå tyder på att Hermione är attraktiv är att flera pojkar visar intresse för henne. Ron är den vars känslor tydligast framkommer i boken, även om han inte vill avslöja dem för Hermione på grund av sin sårade stolthet då han får reda på att hon för ett par år sedan kysste Viktor Krum.²⁹ Det är emellertid inte bara Ron och Krum som gillar Hermione, utan även den mycket ytlige och självupptagne Cormac McLaggen visar hela tiden intresse för henne. Det går så långt att han till och med försöker kyssa henne under misteln fastän Hermione inte är ett dugg intresserad av något annat än att göra Ron svartsjuk.³⁰ Bristen på ledtrådar till Hermiones yttre är emellertid intressant och kan tolkas som att boken tar avstånd från den traditionella föreställningen om kvinnan som ett objekt som bara är till för att behaga mannen, vilket enligt Connell fortfarande är det rådande budskapet i populärkulturen.³¹

Ser man på Hermiones handlingar så upptäcker man att hon vid några tillfällen försöker använda sig av kvinnlig list. Ett exempel är när hon bjuder Cormac på balen och entusiastiskt berättar om det när Ron hör på, bara för att göra honom svartsjuk.³² Ett annat exempel är när hon försöker charma ett affärsbiträde att berätta vad deras ovän Draco Malfoy ville honom genom att muntert gå in i affären och låtsas vilja köpa en present till Malfoy.³³ Detta lyckas dock inte så bra utan hon blir genomskådad direkt, vilket gör att Hermione inte kan sägas inneha den enligt Stainton Rogers och Stainton Rogers typiskt kvinnliga egenskap som innebär att man genom att ”fladdra med ögonfransarna” får sin vilja igenom.³⁴ Hennes

²⁵ Connell, *Om genus*, s. 58; Nikolajeva, s. 129

²⁶ Rowling, s. 97, 235, 288, 345, 649

²⁷ Connell, *Om genus*, s. 103; Nikolajeva, s. 129; Elvin-Nowak och Thomsson, s. 27

²⁸ Rowling, s. 322

²⁹ Rowling, s. 294f

³⁰ Rowling, s. 322f

³¹ Connell, s. 12f

³² Rowling, s. 319f

³³ Rowling, s. 132f

³⁴ Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 73

handlingar, som när hon modigt sticker ner handen i en våldsamt magisk stubbe och att hon på eget initiativ går in i en svartkonstaffär, innebär att hon inte heller kan anses som passiv som Connell och Nikolajeva menar att kvinnor ofta beskrivs.³⁵ Trots att Hermione har kysst Krum och i slutet av boken blir tillsammans med Ron kan man inte säga att hon är speciellt promiskuös då hon aldrig beskrivs göra något mer fysiskt än att kyssas i boken. Istället får hon snarare beskrivas med den enligt Connell traditionellt kvinnliga egenskapen pryddhet, eftersom hon till och med desperat smiter ifrån Cormac under misteln.³⁶

Att Hermione dessutom utger sig för att vara oberörd och ”säger upp” vänskapen med Ron när han blir tillsammans med en annan flicka, innebär att hon inte heller kan sägas besitta den enligt Nikolajeva kvinnliga egenskapen att vara beroende, men det visar istället att hon är sårbar, vilket Nikolajeva också ser som en kvinnlig egenskap.³⁷ Hon är även lydig, intuitiv och bra på relationer, vilket av Nikolajeva, Connell och Elvin-Nowak och Thomsson beskrivs som kvinnliga drag.³⁸ Att hon är lydig och följer reglerna märks bland annat på att hon tar förbjudna föremål från de yngre eleverna, att hon är osäker på om det är rätt att smita ifrån ministeriets övervakare och Rons föräldrar i London, att hon blir arg när hon tror att Harry har gett Ron lyckodryck inför en tävling och att hon tycker att det är fel av Hagrid att be dem strunta i utgångsförbudet för att träffa honom i smyg.³⁹ Att Hermione är intuitiv och bra på relationer blir tydligt när hon ger Ginny kärleksråd och när hon utan att någon behöver säga något förstår att Harry gillar Rons lillasyster Ginny och att deras äldre vän Tonks är olyckligt kär.⁴⁰

Sammanfattningsvis besitter alltså Hermione långtifrån alla de egenskaper som beskrivs som typiskt kvinnliga och hon kan därför inte anses vara speciellt könsstereotyp, även om hon innehar flera kvinnliga drag såsom att hon är omtänksam, lydig och bra på relationer.

2.6. Ronald Weasley

Ronald Weasley är uppvuxen i en trollkarlsfamilj. Han är det näst yngsta barnet i en syskonskara på sju och han får redan från födseln lära sig hur man blir en duktig trollkarl.

³⁵ Rowling, s. 132, 287; Connell, *Om genus*, s. 103; Nikolajeva, s. 129

³⁶ Connell, *Om genus*, s. 47; Rowling, s. 322f

³⁷ Nikolajeva, s. 129

³⁸ Nikolajeva, s.129; Connell, *Om genus*, s. 58; Elvin-Nowak och Thomsson, s. 27

³⁹ Rowling, s. 129, 178, 299, 305, 479

⁴⁰ Rowling, s. 102, 522, 653

Eftersom de är en så stor familj får han hjälpa till mycket hemma och då ofta med sådant som Connell, paret Stainton Rogers och Elvin-Nowak och Thomsson menar är typiskt kvinnligt, såsom att laga mat.⁴¹ Exempelvis serverar Ron sin svägerska sås och han och Harry skalar brysselkål åt Mrs Weasley.⁴²

Ron blir vän med Harry och Hermione redan första skoldagen och de hänger ihop genom alla åren på Hogwarts. Att han skulle vara dålig på relationer, vilket Connell menar ses som en manlig egenskap, verkar alltså inte stämma med tanke på att han är en lojal vän som väljer att vara med och hjälpa Harry vart han än tar vägen.⁴³ Han är dock ganska passiv i sitt förhållande med flickvännen Lavender, vilket Nikolajeva beskriver som en kvinnlig egenskap, och han vet inte riktigt hur han ska hantera situationen utan försöker få henne att göra slut med honom istället för att ta tag i det själv.⁴⁴ Att han över huvud taget blir tillsammans med henne när han egentligen gillar Hermione kan tolkas som att han är promiskuös och bara intresserad av att hångla, vilket både Connell och Elvin-Nowak och Thomsson anser vara traditionellt manligt.⁴⁵ Tittar man lite noggrannare på texten så märker man dock att det är Lavender som är på Ron som ett plåster hela tiden och inte tvärtom.⁴⁶ Ron verkar inte heller uppskatta egenskapen hos någon annan då han till exempel blir sårad när han får veta att Hermione har kysst Krum och arg på sin syster när han ser henne kyssa pojkvännen Dean och skriker till henne att: ”jag vill inte se min egen syster stå och hångla offentligt! [...] Tror du jag vill att folk ska säga att min syster är en...”.⁴⁷ Att han blir sårad av att höra om Hermiones och Krums kyss gör att man får tillskriva Ron den, enligt Nikolajeva, traditionellt kvinnliga egenskapen sårbar.⁴⁸

Han kan inte heller anses besitta den enligt Nikolajeva och Connell manliga egenskapen känslökallhet då han flera gånger blir nedstämd över att Hermione verkar intresserad av någon annan, känner sig skyldig när det tar slut med Lavender och dessutom gråter öppet på rektorns begravning.⁴⁹ Även hans häftiga temperament får räknas till hans emotionella sida och han

⁴¹ Connell, *Om genus*, s. 103; Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 72; Elvin-Nowak och Thomsson, s. 21, 59

⁴² Rowling, s. 332, 346

⁴³ Connell, *Om genus*, s. 58, 103; Rowling, s. 658

⁴⁴ Rowling, s. 418, 458f

⁴⁵ Connell, *Om genus*, s. 58; Elvin-Nowak och Thomsson, s. 29

⁴⁶ Rowling, s. 361, 418

⁴⁷ Rowling, s. 293, 295

⁴⁸ Nikolajeva, s. 129

⁴⁹ Nikolajeva, s. 129; Connell, *Om genus*, s. 43; Rowling s. 295, 521, 654

blir arg och ursinnig väldigt ofta.⁵⁰ Han kan dock inte ses som speciellt våldsam, även om han flera gånger vill slå till personer och till och med gör det en gång. Den gången är han dock under inflytande av en kärleksdryck och det kan således inte räknas till hans normala beteende.⁵¹ Oftast intar han istället försvarsposition som när han skrikande flyr från fåglarna som Hermione skickar efter honom.⁵²

Rons utseende beskrivs, liksom Hermiones, inte särskilt utförligt. Det man får veta är att han är lång, att han vanligtvis inte är så blek och att han har en lång näsa.⁵³ Längden får ses som ett manligt attribut då det enligt Hermione är uppskattat hos flickorna, men att han skulle vara stor, stark och muskulös, vilket Nikolajeva och Connell beskriver som något typiskt manligt, verkar inte troligt då hans mor beskriver honom som att någon har kastat en uttänjningsbesvärjelse över honom.⁵⁴ Något som dock pekar på motsatsen är att han har mycket glupsk aptit, vilket märks på att han hela tiden verkar äta mat och att Harry blir misstänksam när han säger att han inte är hungrig.⁵⁵ På så vis kan man även påstå att han innehar den enligt Nikolajeva typiskt manliga egenskapen rovgirighet, i alla fall när det gäller mat, vilket man exempelvis märker då han trots att han redan hade ätit frukost ”tog för sig av Harrys rostade bröd”.⁵⁶ Han gapar ofta efter mycket även när det gäller annat, som när han besöker sina bröders affär och snabbt har hela famnen full med saker som han försöker få gratis eller när han sliter upp pappret på sina födelsedagspresenter och, i och för sig oavsiktligt, äter upp Harrys choklad.⁵⁷

Ron är även manlig på så sätt att han tystlåten och gillar sport, vilket Connell menar är traditionellt manligt.⁵⁸ Ron erkänner exempelvis att han inte talar så mycket när han är med Lavender och han spelar själv trollkarlssporten quiddich, som förenklat kan beskrivas som en sorts handboll på flygande kvastar.⁵⁹ Han är väldigt duktig och hyllas till exempel både efter uttagningen till elevhemmets quiddichlag och när han senare hjälper laget att vinna en viktig match.⁶⁰ Ibland låter han dock nerverna och sitt dåliga självförtroende ta över och då blir han så modfälld att han helt ger upp. Även om Ron gillar sport är han alltså inte speciellt

⁵⁰ Rowling, s. 297, 369, 479

⁵¹ Rowling, s. 400

⁵² Rowling, s. 308

⁵³ Rowling, s. 226, 400, 654

⁵⁴ Nikolajeva, s. 129; Connell, *Om genus*, s. 46; Rowling, s. 89

⁵⁵ Rowling, s. 102, 110, 399, 476

⁵⁶ Nikolajeva, s. 129; Rowling, s. 102

⁵⁷ Rowling, s. 127f, 397, 400f

⁵⁸ Connell, *Om genus*, s. 46, 58

⁵⁹ Rowling, s. 345

⁶⁰ Rowling, s. 232, 303

tävlingsinriktad utan snarare självuppoffrande, vilket märks träningen före en match då ”Ron verkade sjunka ihop på sin kvast, all stridslust försvann ur honom och han sa: ’Jag slutar i laget. Jag är en patetisk figur.’”⁶¹

Ron bryter även ofta mot reglerna och innehar alltså motsatsen till den enligt Nikolajeva traditionellt kvinnliga egenskapen att vara lydig, vilket blir tydligt när Ron otåligt övertalar Hermione att de ska smita från ministeriets och föräldrarnas övervakning för att spionera på ovännen Malfoy och inte minst när han blir glad för att han tror att Harry har gett honom en lyckodryck innan en match och på så sätt fuskar.⁶² Att Ron faktiskt inte fick någon lyckodryck men ändå spelade väldigt bra visar att han är lättpåverkad, vilket Connell beskriver som en traditionellt kvinnlig egenskap.⁶³ Han kan dock vara envis ibland och är till exempel sur på Hermione väldigt länge, eftersom han känner sig sårad av henne, men det är trots allt han som ger sig först och börjar prata med henne fastän hon inte talar tillbaka, varför han ändå får ses som lättpåverkad snarare än envis.⁶⁴

Ron är inte heller traditionellt manlig på så sätt att han skulle vara intelligent.⁶⁵ Han må ha bättre betyg än sina hopplösa äldre tvillingbröder, men hans betyg är inte speciellt höga och de är mycket sämre än Hermiones och Harrys.⁶⁶ Han kuggade på transfereringsprovet och han förväntar sig alltid att Hermione ska hjälpa honom med läxorna.⁶⁷ Dessutom lyssnar han inte på lektionerna, vilket bland annat märks när Harry under en trolldryckslektion ”kastade en blick på Ron, som efter att ha härmat allt som Harry hade gjort nu stod där och såg ganska korkad ut”.⁶⁸

Om man slutligen analyserar Ron utifrån Connells manlighetsmatris så får man i den första axeln placera in honom under den delaktiga manligheten, eftersom han inte är i någon maktposition som den hegemoniske mannen och inte heller nedtryckt som den underordnade mannen, utan i stället hela tiden kompromissar med kvinnor som Hermione, sin mamma och sin syster.⁶⁹ Ser man till den andra axeln som syftar på klass och etnicitet så hamnar Ron

⁶¹ Rowling, s. 297

⁶² Nikolajeva, s. 129; Rowling, s. 128f, 299–305

⁶³ Connell, *Om genus*, s. 58

⁶⁴ Rowling, s. 295f, 357

⁶⁵ Connell, *Om genus*, s. 58

⁶⁶ Rowling, s. 109

⁶⁷ Rowling, s. 383, 457ff, 484

⁶⁸ Rowling, s. 383

⁶⁹ Connell, *Maskuliniteter*, s.100ff

någonstans i mitten eftersom han kommer från en fattig familj men ändå är av ”äkta” trollkarlsblod och därmed får ses som mer privilegierad.⁷⁰

För att sammanfatta så är alltså inte heller Ron särskilt könsstereotyp då han innehar många traditionellt kvinnliga egenskaper och bara några få manliga, vilka består av att han är tystlåten, rovgirig, lagbrytande och sportintresserad.

2.7. Isabella Swan

Isabella Swan är uppvuxen med sin mamma i soliga Phoenix.⁷¹ Trots detta har hon en mycket blek hud som dock kan se vacker ut i rätt ljus.⁷² Hon har långt brunt hår som får röda stänk i solen och beskrivs som smal i sina 160 centimeter och 50 kilo, men mjuk och oatletisk.⁷³ Själv tycker hon att hon har ett vardagligt utseende men vännen Jacob säger till henne att hon är fin och Edward tycker att hon är vacker.⁷⁴ Dessutom verkar alla pojkarna på skolan tycka att hon är attraktiv då tre på samma dag frågar Bella om hon vill gå på skoldansen med dem.⁷⁵

Bella är emellertid inte bara vackert förpackad utan hon är även intelligent, vilket enligt Connell anses vara mycket okvinnligt då kvinnors intellekt traditionellt ses som sämre än mäns.⁷⁶ Att Bella är smart märks framförallt på att hon är duktig i skolan. Hon gör läxorna mycket fortare än sina klasskamrater och får bra betyg i det mesta. Att hon har svårt för matematik, som Connell menar är ett traditionellt manligt ämne, får dock ses som att hon ändå inte fullt ut innehar det man skulle kunna kalla för den klassiskt manliga intelligensen.⁷⁷

Något annat som visar att Bella inte bara innehar kvinnliga egenskaper är att hon är väldigt tystlåten, vilket i Nikolajevas motsatsschema står med som en manlig egenskap.⁷⁸ Denna egenskap säger hon sig dela med sin far och de äter exempelvis oftast under, vad Bella menar vara, en obesvärad tystnad.⁷⁹ Även med sina vänner är hon tystlåten och fastnar ofta i sina tankar så mycket att hon inte ens lyssnar på vad de andra säger.⁸⁰

⁷⁰ Connell, *Maskuliniteter*, s.100ff

⁷¹ Meyer, s. 9f

⁷² Meyer, s. 15

⁷³ Meyer, s. 9, 14, 20, 85, 121f

⁷⁴ Meyer, s. 142, 412

⁷⁵ Meyer, s. 65, 69, 70

⁷⁶ Connell, *Om genus*, s. 58

⁷⁷ Connell, *Om genus*, s. 103; Meyer, s. 20, 121

⁷⁸ Nikolajeva, s. 129

⁷⁹ Meyer, s. 10, 35

⁸⁰ Meyer, s. 38f, 76f, 124

Bella försöker även vara aktiv, dominerande och självständig, vilket Nikolajeva menar traditionellt ses som manliga egenskaper, men lyckas inte ända fram. Hon försöker till en början att inte bry sig om Edward, men tänker ändå hela tiden på honom och blir beroende av att vara i hans närhet. Hon må vara aktiv på så sätt att hon självmant forskar fram att han är en vampyr, men hon ger nästan hela tiden med sig för Edward, vilket snarare leder fram till slutsatsen att hon är ganska passiv och lättpåverkad. Ett exempel på ett sådant tillfälle är när Bella inte vill följa med honom på skolbalen.

”Det här är ju inte klokt! Varför gråter du?” frågade han irriterat.

”För att jag är *arg!*”

”Bella.” Han spände sina glödande, gyllene ögon i mig.

Jag blev distraherad. ”Vad är det?” muttrade jag.

”Gör mig till viljes”, bad han.

Hans ögon smälte all min ilska. Det var omöjligt att bråka med honom när han fuskade så där och jag gav motvilligt upp.⁸¹

Ovanstående citat är även ett exempel på att Bella är en i högsta grad emotionell person, vilket både Connell och Nikolajeva tar upp som en traditionellt kvinnlig egenskap.⁸² Förutom att hon kämpar mot tårarna och gråter flera gånger, blir hon även generad och rodnar väldigt ofta samt är helt hjälplöst förälskad i Edward.⁸³ Hennes känslsamhet och förälskelse i Edward gör henne även sårbar, vilket Nikolajeva också menar vara en typiskt kvinnlig egenskap.⁸⁴ Bella är även sårbar på så sätt att hon är svag och klumpig, vilket resulterar i att hon bland annat snubblar, skadar sig och svimmar av blodlukt.⁸⁵ Hennes fysiska svaghet och dåliga koordination medför också att Bella inte klarar av någon form av idrott utan att skada sig själv eller andra, och trots sin pappas stora intresse för baseboll är hon inte ens speciellt intresserad av att titta på matcher på tv.⁸⁶ Hon kan därför varken sägas vara speciellt fysiskt aktiv, tävlande eller sportintresserad, vilket Nikolajeva respektive Connell ser som traditionellt manliga egenskaper.⁸⁷

Bella besitter även flera andra enligt Connell och Nikolajeva traditionellt kvinnliga egenskaper som att hon är lydig, ickeaggressiv och intuitiv.⁸⁸ Hon är intuitiv på så sätt att hon redan från början känner på sig att det är något speciellt med Edward och att hans adoptivfar

⁸¹ Meyer, s. 405

⁸² Connell, *Om genus*, s. 58; Nikolajeva, s. 129

⁸³ Meyer, s. 15, 20, 22, 27, 39, 42, 76, 157, 163, 167

⁸⁴ Nikolajeva, s. 129

⁸⁵ Meyer, s. 68, 102, 271, 370

⁸⁶ Meyer, s. 14, 28, 30, 64, 127

⁸⁷ Nikolajeva, s. 129, Connell, *Om genus*, s. 46

⁸⁸ Connell, *Om genus*, s. 46, 103; Nikolajeva, s. 129

är inblandad.⁸⁹ Hon säger själv att hon inte är direkt våldsbenägen och att hon är lydig kan man se på att hon följer hastighetsbegränsningarna, inte skolkar och oftast gör som Edward säger.⁹⁰ Att hon lyder Edward kan även tolkas som att hon har den enligt Nikolajeva traditionellt kvinnliga egenskapen att vara självupppoffrande, vilket även styrks när hon för att göra sin mamma lycklig bestämmer sig för att själv bli olycklig genom att flytta till Forks och att hon i slutet av boken offerar sig själv till en fientlig vampyr för att rädda sin mamma.⁹¹

Hennes offer visar hur nära Bella står sin mamma, trots att Bella egentligen är dålig på relationer och säger sig ha svårt att få bra kontakt med folk, vilket Connell beskriver som en manlig egenskap.⁹² Bella besitter dock ändå den enligt Connell traditionellt kvinnliga egenskapen att vara omvårdande, då både mor och dotter- samt far och dotter-relationen i princip är omvänd på så sätt att det är Bella som tar hand om föräldrarna genom att bland annat tvätta, diska, städa, handla och laga mat.⁹³ Att Bellas mamma mejlar ”jag hittar inte min rosa blus. Vet du var den är?” till Bella efter att hon har flyttat till pappan och att Bella svarar ”[d]in blus är på kemtvätten, du skulle ha hämtat den i fredags.” visar detta tydligt.⁹⁴ Att Bella är bra på att sköta hushållet är en annan av hennes typiskt kvinnliga egenskaper då flickor enligt Elvin-Nowak och Thomsson redan tidigt uppmuntras att laga mat och att det ses som direkt okvinnligt att inte städa och ta ansvar för hemmet, vilket även paret Stainton Rogers håller med om.⁹⁵

En annan enligt paret Stainton Rogers traditionellt kvinnlig egenskap som Bella har är att hon använder sig av kvinnlig list.⁹⁶ Hon flirtar och smickrar framgångsrikt vännen Jacob för att på så vis få reda på mer om Edward och familjen Cullen.⁹⁷ Hennes flirtande är dock bara spel och hon är inte intresserad av någon annan än Edward och har heller aldrig haft någon annan pojkvän eller lust att vara någon nära rent fysiskt innan.⁹⁸ Man får därför säga att Bella är pryd och sexuellt lojal, vilket Connell ser som en traditionellt kvinnlig egenskap.⁹⁹

⁸⁹ Meyer, s. 22ff, 25f, 58

⁹⁰ Meyer, s. 74, 82, 138, 142, 144, 155

⁹¹ Nikolajeva, s. 129; Meyer, s. 46, 362, 369ff

⁹² Connell, *Om genus*, s. 58; Meyer, s. 15

⁹³ Meyer, s. 32f, 36f, 128, 210, 213

⁹⁴ Meyer, s. 33f

⁹⁵ Elvin-Nowak och Thomsson, s. 21, 59; Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 72

⁹⁶ Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 73

⁹⁷ Meyer, s. 105-109

⁹⁸ Meyer, s. 130, 263

⁹⁹ Connell, *Om genus*, s. 47, 58

Avslutningsvis får man konstatera att Bella är väldigt kvinnlig, eftersom hon förutom att hon är intelligent, tystlåten och ganska dålig på relationer besitter alla de traditionellt kvinnliga egenskaper som har tagits upp i analysen.

2.8. Edward Cullen

Edward är född i Chicago 1901.¹⁰⁰ Hans föräldrar dör i spanska sjukan och 1918 då han är 17 år gammal ligger även han döende i sjukdomen när en snäll vampyr bestämmer sig för att ”rädda” honom.¹⁰¹ Efter det vaknar han upp som vampyr och slutar åldras, vilket resulterar i att han är cirka 100 år gammal, men ser ut som en 17-åring, när han träffar Bella.

Ser man på Edwards utseende så är han oerhört stark och muskulös, vilket hos Connell beskrivs som en traditionellt manlig egenskap, och stoppar till exempel en bil, som håller på att köra över Bella, med bara händerna samt lyfter upp Bella som om hon endast ”vägt fem kilo i stället för femtio”.¹⁰² Han beskrivs dock även som ”osannolikt snygg” och ”plågsamt vacker” vilket Connell och Nikolajeva menar vara något traditionellt kvinnligt.¹⁰³ Hans utseende kan kopplas ihop med att han även är mycket aktiv och gillar att springa och spela baseboll, vilket Nikolajeva beskriver som en traditionellt manlig egenskap.¹⁰⁴ Att Edward idrottar och visar sin fysiska förmåga mycket kan ses som en återspeglning av masskulturens ideal, eftersom sport och manliga kroppar i rörelse enligt Connell ses som den ledande definitionen på manlighet och att det ses som ett traditionellt manligt drag att gilla sport.¹⁰⁵ Hans sportintresse visar även att han gillar att tävla, vilket återfinns bland de manliga egenskaperna i Nikolajevas motsatsschema.¹⁰⁶ Detta förstärks ytterligare av att han är svartsjuk och tävlar med bland annat klasskamraten Mark om Bella.¹⁰⁷

Två andra enligt Connell traditionellt manliga egenskaper som Edward innehar är att han är aggressiv och ofta bryter mot reglerna.¹⁰⁸ Exempelvis skolkar han, följer inte trafikreglerna och följer inte heller sin familjs regler om att vara försiktig och inte väcka

¹⁰⁰ Meyer, s. 244

¹⁰¹ Meyer, s. 288

¹⁰² Connell, *Om genus*, s. 46, 103; Meyer, s. 52, 85

¹⁰³ Connell, *Om genus*, s. 13; Nikolajeva, s. 129; Meyer, s. 175, 193

¹⁰⁴ Meyer, s. 237f, 310; Nikolajeva, s. 129

¹⁰⁵ Connell, *Maskuliniteter*, s. 80; Connell, *Om genus*, s. 46

¹⁰⁶ Nikolajeva, s. 129

¹⁰⁷ Meyer, s. 87, 257

¹⁰⁸ Connell, *Om genus*, s. 43, 103

någon uppmärksamhet.¹⁰⁹ Att han är aggressiv finns det många exempel på, men de tydligaste är nog när han är tvungen att bli distraherad av Bella för att inte slå ihjäl de män som hotat henne i en gränd i Seattle, när han ryker ihop med vampyren James som vill åt Bella och att han blodtörstigt dödar björnar med bara händerna.¹¹⁰

Edward är dock även omtänksam, vilket Nikolajeva och Connell menar ses som en traditionellt kvinnlig egenskap. Detta tar sig uttryck i att han skjutsar Bella till skolan, öppnar dörrar för henne och lånar ut sin jacka till henne.¹¹¹ Det går dock ofta över ett beskyddande beteende, vilket Nikolajeva snarare ser som en traditionellt manlig egenskap.¹¹² Han ber hela tiden Bella att vara försiktig, försöker skydda henne från andra vampyrer genom att fly med henne och räddar henne från både okontrollerade bilar, våldtäktsbenägna män och törstiga vampyrer.¹¹³ Han gör det för att han älskar henne och han kan sägas vara emotionell, vilket i Nikolajevas motsatsschema är med som en kvinnlig egenskap, på så sätt att han hela tiden visar Bella sina känslor och gråter förtvivlat när han tror att hon håller på att dö.¹¹⁴ Han är dock rationell i sitt tänkande och försöker först ignorera sina känslor och ta avstånd från Bella för att inte skada henne, vilket dock inte lyckas.¹¹⁵ Det är emellertid inte Bella som övertygar honom om motsatsen utan det är hela tiden hans beslut om han ska träffa henne eller inte, och man får därför även tillskriva honom de enligt Nikolajeva respektive Connell traditionellt manliga egenskaperna självständighet och att vara dominerande.¹¹⁶

Edward är inte speciellt bra på relationer, vilket Connell och Elvin-Nowak och Thomsson beskriver som en manligt egenskap.¹¹⁷ Han umgås nästan uteslutande med sin familj och i början har han svårt att veta riktigt hur han ska bemöta Bella.¹¹⁸ Att han inte är så bra på relationer kan också ha att göra med att han innehar den enligt Connell traditionellt manliga egenskapen att vara tystlåten.¹¹⁹ Han sitter oftast tyst i skolan och använder sin övernaturliga gåva att kunna höra andras tankar.¹²⁰

¹⁰⁹ Meyer, s. 82, 138, 152ff, 170

¹¹⁰ Meyer, s. 140, 150, 183ff, 318f

¹¹¹ Meyer, s. 90f, 145, 169, 248,

¹¹² Nikolajeva, s. 129

¹¹³ Meyer, s. 52, 95, 138, 318ff, 321f

¹¹⁴ Nikolajeva, s. 129; Meyer, s. 379

¹¹⁵ Meyer, s. 67, 75, 180

¹¹⁶ Connell, *Om genus*, s. 13; Nikolajeva, s. 129

¹¹⁷ Connell, *Om genus*, s. 58; Elvin-Nowak och Thomsson, s. 27

¹¹⁸ Meyer, s. 21ff, 25f, 40ff, 96

¹¹⁹ Connell, *Om genus*, s. 58

¹²⁰ Meyer, s. 21ff, 150

En annan enligt Connell traditionellt manlig egenskap som Edward har är att han är intelligent.¹²¹ Bella tycker att han är smart, han svarar alltid rätt på lärarens frågor och biologiläraren blir inte ett dugg förvånad över att Edward briljerar under laborationen.¹²² Han är även manlig på så sätt att han inte gör något hushållsarbete, vilket paret Stainton Rogers menar skulle sänka hans status som man.¹²³ Eftersom han är vampyr äter han inte, men han gör inte ens frukost till Bella när hon ber honom om det, utan står bara och ser förvirrad ut.¹²⁴

Edward kan inte sägas inneha den enligt Connell manliga egenskapen promiskuös utan är snarare pryd, eftersom han aldrig har varit intresserad av någon annan än Bella och dessutom är gentlemannamässig och rädd för att han ska skada henne om han släpper efter för sina drifter.¹²⁵ Han flirtar emellertid ofta och använder sig på så sätt av sin attraktion och sin förmåga att blända folk för att få sin vilja fram.¹²⁶ Ett exempel är när han med hjälp av sin honungslena röst och överväldigande ögon får skolsköterskan att låta Bella få ledigt från idrotten.¹²⁷ Detta kan jämföras med den ”kvinnliga list” som paret Stainton Rogers beskriver och innebär då att Edward besitter ytterligare en typiskt kvinnlig egenskap.¹²⁸

Ser man på Edward utifrån Connells matrismodell så ser man tydligt att han hamnar under den hegemoniska manligheten eftersom han hela tiden är den som dominerar inte bara i relationen till Bella utan även i relationen med andra människor, då han har förmågan att läsa andras tankar och att få folk att göra som han vill. Mansforskaren Torbjörn Forslid skriver om Connells matrismodell att ”[d]en hegemoniska idealbilden av mannen är inte en gång för alla bestämd utan skiftar mellan olika epoker och kulturer. I västvärlden är den idag främst kopplad till den dominerande medelklassmannen. Harrison Ford är förvisso viril och atletisk och i det avseendet en riktig man, men hans rollgetalter är vanligen välutbildade medelklassmän”.¹²⁹ Edward passar alltså perfekt in här, då han är både välbärgad och välutbildad efter sina 100 levnadsår. Detta gör förstås även att han ligger väldigt högt upp på klass- och etnicitetsaxeln i Connells matrismodell.

¹²¹ Connell, *Om genus*, s. 58

¹²² Meyer, s. 43f, 66, 71

¹²³ Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 72f

¹²⁴ Meyer, s. 267

¹²⁵ Connell, *Om genus*, s. 58; Meyer, s. 263

¹²⁶ Meyer, s. 143, 178

¹²⁷ Meyer, s. 89f

¹²⁸ Stainton Rogers och Stainton Rogers, s. 73

¹²⁹ Torbjörn Forslid, *Varför män*, Stockholm 2006, s. 76f

Slutligen är Edward, trots att han innehar en del kvinnliga egenskaper som att han är vacker, emotionell, omvårdande, pryd och flirtande, ganska könsstereotyp och besitter många manliga egenskaper samt tillhör den hegemoniska manligheten i Connells matrismodell.

2.9. Jämförelse

Egenskaper		Hermione		Ron		Bella		Edward	
<u>manliga</u>	<u>kvinnliga</u>	man.	kvinn.	man.	kvinn.	man.	kvinn.	man.	kvinn.
Stark	Vacker, attraktiv		X				X	X	X
våldsam, aggressiv	Aggressionshämmad, ickeaggressiv	X			X		X	X	
känslokall	emotionell		X		X		X		X
lagbrytande	lydig		X	X			X	X	
tävlande	självuppoftande	X			X		X	X	
rovgirig	omtänksam, omvårdande		X	X			X		X
skyddande	sårbar		X		X		X	X	
självständig	beroende	X					X	X	
aktiv	passiv	X			X		X	X	
rationell	intuitiv		X				X	X	
dominerande, envis	lättpåverkad	X			X		X	X	
tystlåten	pratsam, skvallrig	X		X		X		X	
intelligent	ointelligent	X			X	X		X	
gör inget hushållsarbete	duktig på att laga mat och städa	X			X		X	X	
promiskuös	pryd		X		X		X		X
dålig på relationer	bra på relationer		X		X	X		X	
gillar sport	gillar inte sport		X	X			X	X	
dålig på att flirta för att få sin vilja fram	bra på att flirta för att få sin vilja fram	X					X		X
Totalt		9	9	4	10	3	15	14	5

Ovan har de fyra karaktärernas egenskaper satts in i analys-schemat och för att göra det hela mer överskådligt har antalet kvinnliga och manliga egenskaper även räknats ihop. Det första man slås av är att Bella och Edward verkar vara mycket mer könsstereotypa än Hermione och Ron, då Bella så när har alla kryssen i kolumnen för kvinnliga egenskaper och Edward nästan enbart innehar manliga egenskaper. Hermione ser mycket mer nyanserad ut då hennes kryss är mer utspridda och hon innehar lika många manliga som kvinnliga egenskaper. Ron är speciell och glider istället över på den motsatta sidan och blir väldigt otypisk för sitt kön då han nästan enbart innehar kvinnliga egenskaper.

Något som är intressant är att alla fyra karaktärerna innehar både den enligt Connell traditionellt manliga egenskapen tystlåtenhet och den traditionellt kvinnliga egenskapen känslomhet.¹³⁰ Detta kan ses som ett steg i riktningen mot att sudda ut fördomarna om vad som är manligt och kvinnligt, samt visar att dessa böcker stämmer överens med Nikolajevas iakttagelse att ”även pojkarna i moderna böcker tillåts visa ’kvinnliga’ drag, som sårbarhet”.¹³¹ Böckerna sänder även ut budskapet att man bör vänta med sex, vilket är tydligt då alla protagonisterna är pryda och på sin höjd hånglar med varandra .

Om man ska jämföra genusbilderna som *Harry Potter*-boken sänder ut genom Ron och Hermione med de som *Twilight*-boken sänder ut med hjälp av Bella och Edward, så upptäcker man en del likheter som att båda flickorna beskrivs med de enligt Nikolajeva respektive Connell traditionellt kvinnliga egenskaperna lydig, omtänksam, intuitiv, attraktiv och ointresserad av sport samt med den enligt Connell traditionellt manliga egenskapen intelligent, medan båda pojkarna bryter mot regler och älskar sport vilket Connell ser som manliga egenskaper.¹³²

Det är dock fler skillnader än likheter mellan både Hermione och Bella samt Ron och Edward. Hermione innehar långt fler manliga egenskaper och är tävlingsinriktad, aggressiv, självständig, aktiv, envis, dålig på att flirta för att få sin vilja fram och gör inget hushållsarbete, medan Bella bara innehar en manlig egenskap som Hermione inte har, nämligen att hon är dålig på relationer. Bella besitter istället åtta kvinnliga egenskaper som Hermione inte har och är ickeaggressiv, självuppgivande, sårbar, beroende, passiv, lättpåverkad, bra på att använda kvinnlig list och duktig på att sköta hushållet.

¹³⁰ Connell, *Om genus*, s. 58

¹³¹ Nikolajeva, s. 132

¹³² Connell, *Om genus*, s. 43, 46, 58; Nikolajeva, s. 129

Jämför man Ron och Edward är skillnaderna ännu större. Edward är stark, aggressiv, tävlande, skyddande, självständig, aktiv, rationell, dominerande, intelligent, dålig på relationer och dålig på att laga mat, vilket medför att han har 13 manliga egenskaper som Ron inte har, medan Ron bara besitter den manliga egenskapen rovgirighet utöver dem som Edward redan har. Ron innehar istället många kvinnliga egenskaper som Edward inte har och sänder ut signalen att män kan vara aggressionshämmade, självupppoffrande, sårbara, passiva, lättpåverkade, ointelligenta, bra på relationer och göra hushållssysslor. Edward är emellertid vacker och omtänksam och besitter på så sätt två kvinnliga egenskaper som inte Ron har. Man kan dock inte veta om även Ron är vacker eftersom utseendet inte verkar ha lika stor betydelse i *Harry Potter*-boken som i *Twilight*-boken, vilket givetvis också sänder ut ett budskap till läsaren.

Jämför man Rons och Edwards positioner i Connells matrismodell så ser man att Edward har en mycket högre maktposition som den hegemoniska mannen då han är mycket mer lik idealmannen med rikedomar och beläsenhet samt auktoritet och dominerande sätt, medan Ron istället är mer begränsad både på grund av sina få tillgångar och på grund av sin tillhörighet i kategorin för den delaktige mannen som innebär att han inte är i någon överordnad position utan ständigt måste kompromissa med både kvinnor och män.¹³³

Sammanfattningsvis sänder de två protagonisterna i *Twilight*-boken ut en väldigt traditionell genusbild med en dominerande och beskyddande pojke och en vacker och passiv flicka, medan Rowling med hjälp av Ron och Hermione i *Harry Potter*-boken snarare ifrågasätter och nästan vänder upp-och-ner på de gamla könsstereotyperna då Ron är sårbar och självupppoffrande och Hermione är självständig och tävlande.

¹³³ Connell, *Maskuliniteter*, s. 100–104; Forslid, s. 76f

3. Diskussion

Syftet med denna kandidatuppsats var att ta reda på om kritiken om att *Twilight*-böckerna sänder ut en mer stereotyp och normerande genusbild än *Harry Potter*-böckerna är befogad. Resultatet av den komparativa genusanalysen av Ron och Hermione i *Harry Potter och Halvblodsprinsen* samt av Bella och Edward i *Om jag kunde drömma*, visar tydligt att så är fallet om man ser till protagonisterna i dessa båda böcker. Det finns dock fler böcker och fler karaktärer i böckerna och som vidare forskning hade det därför varit intressant att även analysera dessa för att se om slutsatsen då blev densamma.

Som vanligt leder varje besvarad fråga till en ny och man börjar självklart undra vad resultaten beror på. Står Stephenie Meyer för en mer konservativ syn på könsrollerna än J.K. Rowling eller är det bara slumpen som har gjort att så många kvinnliga egenskaper hamnade hos Bella och så många manliga hos Edward? En tanke är att Edward kanske inte innehar alla de manliga attributen för att han är av manligt kön utan för att han är en vampyr. Dessa sagoväsen kommer, som alla vet, med en given uppsättning egenskaper som våldsamhet, styrka, snabbhet, intelligens och dominans, vilka alla återfinns som traditionellt manliga egenskaper hos exempelvis Connell.¹³⁴ Frågan är därför om Edward hade varit lika könsstereotyp om han inte hade varit en vampyr och hur resultaten av analysen hade blivit om rollerna var omvända så att Bella var vampyr. Detta är frågor som inte går att besvara men det hade varit intressant att analysera Stephenie Meyers fjärde bok i *Twilight*-serien, *Så länge vi båda andas* (2008, *Breaking Dawn*), för att se om Bella är lika könsstereotyp efter att ha genomgått förändringen till vampyr.

Avslutningsvis är det vanligaste resultatet i forskning om könsskillnader enligt Connell att det inte finns några signifikanta skillnader på mäns och kvinnors egenskaper.¹³⁵ Ändå sänder ungdomsböcker som *Om jag kunde drömma* ut gamla förlegade genusbilder istället för att skapa nya mer trovärdiga karaktärer som Ron och Hermione i *Harry Potter*-böckerna. Detta påverkar, precis som det står i läroplanen, ungdomars attityder och värderingar, men om vi vill att de gamla fördomarna ska utrotas så hjälper det inte att förkasta de böcker som sänder ut den bilden som ”dålig” litteratur, utan vi måste starta diskussioner och framför allt lära ungdomarna att ständigt ifrågasätta vad det är de läser.¹³⁶

¹³⁴ Connell, *Om genus*, s. 13, 46, 58

¹³⁵ Connell, *Om genus*, s. 59

¹³⁶ ”Kursplan för Svenska”

4. Käll- och litteraturförteckning

Facklitteratur

- Connell, R.W., *Maskuliniteter*, översättning: Åsa Lindén, Göteborg 1996.
- Connell, R.W., *Om genus*, översättning: Charlotte Hjukström, Göteborg 2003.
- Dahlgren, Helena, ”Vampyrer suger – inte”, *Dagens Nyheter* 2008-09-08.
- Elvin-Nowak, Ylva och Heléne Thomsson, *Att göra kön*, Stockholm 2003.
- Forslid, Torbjörn, *Varför män*, Stockholm 2006.
- Gallardo-C., Ximena och C. Jason Smith, ”Cinderfella: J.K. Rowling’s Wily Web of Gender”
i: Giselle Liza Anatol, *Reading Harry Potter: Critical Essays*. Westport 2003.
- Gemzöe, Lena, *Feminism*, Stockholm 2002.
- Hirdman, Yvonne, *Gösta och genusordningen*, Stockholm 2007.
- Kjersén-Edman, Lena ”Stephenie Meyers böcker om vampyren Edward är fulla av moralism,
sexism och våldsam adjektivsjuka.”, *Dagens Nyheter* 2008-09-02.
- Kåreland, Lena (red.), *Modig och stark – eller ligga lågt. Skönlitteratur och genus i skola och
förskola*, Stockholm 2005.
- Nikolajeva, Maria, *Barnbokens byggklossar*, Lund 2004.
- Reynolds, Kimberley, *Modern Children’s Literature – An Introduction*, Hampshire 2005.
- Stainton Rogers, Wendy och Rex Stainton Rogers, *Genuspsykologi – kön och sexualitet*,
översättning: Måns Winberg, Lund 2002.
- Tenngart, Paul, *Litteraturteori*, Malmö 2008.
- TT spektra, ”King dissas ”Twilight”-författare”, *Svenska Dagbladet* 2009-02-06.

Skönlitteratur

- Meyer, Stephenie, *Om jag kunde drömma*, översättning: Carina Jansson, Stockholm 2009.
- Rowling, J.K., *Harry Potter och Halvblodsprinsen*, översättning: Lena Fries-Gedin,
Stockholm 2005.

Internet

- ”Kursplan för Svenska”, inrättad 2000-07, *Skolverket*
<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3890/titleId/SV1010%20-%20Svenska>, 2009-11-12.